

SAGAN Galyna, Doctor of Sciences (History), Associate Professor, Professor of the Department of World, History Borys Grinchenko Kyiv University,
e-mail: galinasagan@gmail.com

HISTORICAL RETROSPECT OF UKRAINIAN PRESENCE ON THE TURKISH SOIL

Abstract. Introduction. *Considering the fact that today in Ukraine at the state and private levels interest in our Black Sea neighbor again grows, and the ancient historical past stimulates it. It is worth turning to important, sometimes contradictory pages of the history of Ukrainian presence on Turkish soil. In the past, there were many positive ideas that Turkey and Ukraine, under certain subjective circumstances, failed to implement them as international cooperation partners. Therefore, turning to history will help overcome some of today's problems of Ukrainian-Turkish relations related to marriage emigration, earnings and more global issues - economic and strategic partnership.*

Purpose of this study is to show the reasons for the appearance of our compatriots within the Turkish state through the analysis of the centennial presence of Ukrainians on Turkish soil, to note the specifics of communicating with the authorities and ordinary people in different historical epochs, to highlight the process of formation or decline of the diaspora life of Ukrainians in Turkey.

Methods. In the article are used the following methods: analysis and synthesis, logical, critical, historical method, comparative, descriptive.

Results. The split that took place in the environment of before unified Ukrainian diaspora, became the result of political intrigues and unhealthy ambitions of individual diaspora leaders. This problem has a purely political background.

Originality. The features of the Ukrainians presence on Turkish soil for five centuries are shown. The reasons for the restoration of the Ukrainian diaspora in Turkey in the 21st century is indicated.

Conclusion. The historical retrospective of the Ukrainian presence on Turkish soil, which has lasted for more than seven centuries, demonstrates the different moods of the presence of our compatriots in this country. The forcible export of Ukrainians to the Ottoman Empire in the Middle Ages has changed into good-neighborly relations between Ukraine and the Republic of Turkey. Turkey has become a favorite holiday destination for Ukrainians. Many people go to work and stay living in this southern country for more than one year. The presence of Ukrainian diaspora structures in Turkey indicates that this country has accepted the Ukrainians hospitably. The life and work of our compatriots at a distance from the land of their origin gave rise to the need for the pleasure of national and cultural necessities. The Embassy of Ukraine in the Republic of Turkey is actively involved in the organization of such requests of Ukrainians, whose position here is decisive.

Key words: captive (esir), the Ottoman Empire, Mazepa emigration, the Danubian Sich, diplomatic relations, the Ukrainian diaspora in Turkey.

Одержано редакцією 11.10.2017
Прийнято до публікації 30.11.2017

УДК 94(477):930.1(045)«1921»

СРІБНЯК Ігор Володимирович,
доктор історичних наук, професор
завідувач кафедри всесвітньої історії
Історико-філософського факультету
Київського університету ім. Б. Грінченка,
e-mail: i.sribniak@kubg.edu.ua

ОСОБЛИВОСТІ ФУНКЦІОНУВАННЯ СПІЛЬНОЇ ЮНАЦЬКОЇ ШКОЛИ АРМІЇ УНР У ТРАВНІ-ЖОВТНІ 1921 Р. ПІД ЧАС ІНТЕРНУВАННЯ В ПОЛЬЩІ («ВАДОВИЦЬКА ДОБА»)*

Метою даної статті є реконструкція таборового повсякдення Спільної юнацької школи Армії УНР у таборі Вадовиці (Польща) у травні-жовтні 1921 р. Автор статті застосував принцип історизму, що дало йому можливість переосмислити різні аспекти таборового повсякдення інтернованого вояцтва Армії УНР та дійти до важливих узагальнень. При цьому ним використовувались проблемно-хронологічний та конкретно-історичний методи, поєднання яких дозволило найповніше реалізувати заявлену у статті мету дослідження. До основних результатів дослідження слід віднести цілісне відтворення окремих аспектів внутрішнього життя та діяльності постійного і перемінного складу Спільної юнацької школи з виокремленням такої важли-

* Статтю підготовлено завдяки сприянню Студіуму Східної Європи (Studium Europę Wschodniej) Варшавського університету, за ініціативи якого 2014 р. була започаткована щорічна Нагорода імені Івана Виговського (під почесним патронатом Президента Польщі), що вручається рішенням її Капітули з числа делегатів від 25 університетів та вищих шкіл Польщі.

вої їх компоненти як службові стосунки командування школи зі старшими військовими начальниками Армії УНР. У рамках досліджуваної теми перспективними для подальшого вивчення можуть бути такі напрями: діяльність Школи у другій половині 1922 і до середини 1924 рр., зміст військово-фахового навчання в ній, гуманітарна допомога юнацтву з боку благодійних організацій та тих випускників Школи, які виїхали для навчання до Чехословаччини, діяльність М.Шаповала на посаді начальника Школи та ін. Практичне значення досягнутих результатів полягає у тому, що синтезований в статті фактаж та висновки можуть бути використані під час проведення військово-патріотичної роботи в збройних силах України сучасної доби. Дана стаття є оригінальним дослідженням, цілком спертим на архівних матеріалах, опрацьованих автором у ЦДАВО України.

Ключові слова: Спільна юнацька школа, старшина, табір, інтерновані, Вадовиці, Армія УНР, Польща.

Постановка проблеми. Актуальність даної дослідницької проблеми обумовлена власне тією надзвичайно важливою для Армії УНР місією, яку впродовж усього терміну інтернування останньої успішно виконувала Спільна юнацька школа (раніше – «Кам'янецька Піша Юнацька Школа»), здійснюючи фахову підготовку юнаків (курсантів), що відкривало для них можливість отримати перший старшинський ранг – хорунжого. Завдяки безперервній роботі Школи армія (хоч і перебуваючи в таборах) мала змогу поповнювати свій старшинський корпус, завдяки якому інтерновані Війська УНР зберігали свою організацію до серпня 1924 р., коли рішенням польської влади всі українські вояки були переведені на цивільний стан.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Деякі дані з історії діяльності Спільної юнацької школи Армії УНР уперше були опубліковані вояками Армії УНР – колишніми таборянами, які на власні очі спостерігали або брали безпосередню участь у роботі згаданої освітньої установи (щоправда, ця обставина дозволяє віднести їх спомини до розряду джерел)[1, 5; 2, 5; 3, 16-18; 4, 9-18]. Початок вивчення цієї теми було покладено виходом книги автора цієї статті про обставини перебування інтернованої Армії УНР у таборах Польщі першої половини 1920-х рр., один з розділів якої («Військова-фахова і культурно-освітня робота в Армії УНР») містив стислу інформацію й про діяльність Спільної юнацької школи (СЮШ)[5, 56-57].

Пізніше до вивчення цієї теми звернувся історик Я.Тинченко, який підготував окремий нарис про СЮШ, використавши при цьому лише невелику частину архівних джерел з фондів ЦДАВО України, і подавши натомість дуже розлогі цитування зі спогадів безпосередніх учасників тих подій[6, 196-205]. Проте цілісне відтворення «таборової» історії діяльності СЮШ вимагає залучення максимального повного кола насамперед архівних джерел для її належного фактологічного забезпечення, відтак залишає історикам широке поле для подальших дослідів. Першим місцем перебування СЮШ – яка на той час мала назву «Кам'янецька піша юнацька школа» (КПЮШ) – став Ланцут, у травні 1921 р. Школа була переведена до Вадовиць, і нарешті – опинилась у Каліші (з жовтня ц.р.).

Метою даної статті є об'єктивне відтворення умов перебування та специфіки діяльності Спільної юнацької школи у таборі Вадовиці у травні-жовтні 1921 р. – до моменту її чергового переведення до табору інтернованих у Каліші.

Виклад основного матеріалу. 16 травня 1921 р. КПЮШ була в екстреному порядку (півгодини на збори) вивезена з табору Ланцут, у зв'язку з чим її начальник генерал-хорунжий М.Шаповал був змушений залишити частину її постійного складу в цьому таборі для організації вивезення майна Школи. Провівши багато годин в очікуванні потягу, юнаки та старшини виїхали з вокзалу тільки вночі наступної доби. 19 травня 1921 р. КПЮШ у кількості 390 осіб (за іншими даними – 423 особи з 475 списочного складу Школи)[7, 73зв.] прибула до табору Вадовиці, де була розміщена у одному бараку, розрахованому на 250 місць. З самого початку всім старшинам (у т.ч. й начальнику Школи) було відмовлено в окремих помешканнях та запропоновано розміститись у відведеному для КПЮШ бараку. За оцінкою М.Шаповала, висловленою у рапорті ч.1230 до 3-го генерал-квартирмейстера Армії УНР від 29 травня 1921 р., у Вадовицях Школа «попала в умовини в десять разів гірші чим були в Ланцуті по всіх відношеннях – харчовому, розташування, режиму й провадженню навчання, як також організаційно-військового життя».

Сам табір у порівнянні з Ланцутом справляв «гнусне враження» з огляду на своє розташування і особливостей будови самого табору – «в низині[...] велика сирість, ані одного дерева, низенькі прогнівши, криті толем бараки, збиті до кучі, страшна тіснота, з маленькими вузькими проходами». Також начальник Школи відзначав ненормальну скуп-

ченість вояцтва у бараках, коли норма заселення в них кожного разу перевищувалась у 1,5 рази. Внаслідок цього постійний та перемінний склад Школи зіштовхнувся з такою проблемою як «блошиці, й взагалі самого різного роду паразитів та величезна маса щурів, щурів колосальних розмірів, вагою до двох кілограмів»[8, 30-30зв.].

З огляду на такий стан Школи М.Шаповал 10 червня 1921 р. звернувся до начальника Військово-ліквідаційної комісії УНР генерал-поручника В.Зелінського з рапортом, в якому не шкодував на емоційні вислови щодо становища Школи у Вадовицях. За його оцінкою, це було «щось страшне», а саме переведення було здійснено «з метою знищити Школу». Всі обіцянки про переведення КПЮШ на цивільний стан у Вадовицях (за умови формальної її реорганізації у «Сокільське товариство») виявились цілком безпідставними. КПЮШ опинилась у таборі, адміністрація якого трактувала інтернованих радше як полонених, внаслідок чого «справа Школи стоїть так, що Школа як школа в даний момент перестала існувати, що вона зараз перебуває у стані прострації», внаслідок чого в КПЮШ з'явилося таке явище як дезертирство (8 юнаків подались до ЧСР), між тим як у Ланцуті цього зовсім не спостерігалось[8, 36-36зв.; 7, 123зв.]. Також начальник Школи звернувся і до військового міністра уряду УНР на той час генерала М.Безручка і навіть міністра закордонних справ, образно класифікувавши факт переведення Школи з Ланцуту до Вадовиць як «другий Збруч», зазначивши, що нових умовах КПЮШ прийде «до руїни»[8, 38зв.].

У ще одному рапорті до 3-го генкварта (червень 1921 р.) про становище інтернованих у Вадовицях М.Шаповал повідомляв про «страшну спеку і духоту» в бараках, з огляду на що таборяни чекають на наближення вечірньої пори та нічного відпочинку, який теж стає в таборі випробуванням, бо «паразити не дадуть замкнути очі. А щури впрост скачуть через голову». Інтернованим немає можливості ані кроку ступити, бо територія табору визначена дротяною огорожею, вихід поза яку суворо контролюється, а вночі вхід до табору заборонений навіть командирам частин. Винайти кімнату в місті теж є майже неможливою справою як через дорожнечу оренди (до 4000 марок польських, далі – м.п.), так з огляду на фактичну відсутність будь-яких вільних помешкань. М.Шаповал звертав також увагу на те, що «в тісному оточенні Запорізької та Окремої Кінної Дивізії, де така маса політиканствующих, розкладового деморалізуючого елементу, з пануючою скрізь московською мовою» проведення виховної та навчальної роботи з юнаками супроводжується додатковими труднощами[7, 39; 8, 88зв.-89].

Але і в такому оточенні М.Шаповал весь цей час докладав максимальних зусиль для «маргіналізації» російської мови в Школі (яка ще восени 1920 р. була у КПЮШ домінуючою), та зумів домогтись того, що «українська мова навіть поза службою і в приватному житті стала панувати». У Вадовицях ця боротьба досягла свого апогею, бо «русифікаційна робота, що провадилась в таборі, російські газети, мова, пісні, бібліотека, агітація за ліквідацію і від'їзд до Французьких колоній (йшлося про запис до Французького іноземного легіону – *авт.*)» вже не могли захитати рішучості юнаків Школи послуговуватись тільки українською[9, 69].

Найголовнішим було те, що і в таких умовах командуванню Школи та її викладацькому складу вдалось забезпечити проведення щоденних занять. Упродовж травня-червня 1921 р. юнакам пішого і кінного відділів КПЮШ викладались такі дисципліни як тактика (100 год.), топографія (40), фортифікація (12), артилерія (12), «наставлення для стрільби з рушниць» (40), «кулеметне діло» (70), українська мова (20), історія України (12), географія України (6), українська література (12), військова історія (16), діловодство (8), господарство (12), законодавство (8), іпология (6), гігієна (12). Також у них відбулись заняття зі статутів – внутрішньої служби (16), карного (6), польової служби (40), залогового (8), муштрового (14); крім того, юнаки займались муштровим навчанням (100), гімнастикою (40), фехтуванням (20). Юнакам гарматного відділу (крім зазначених дисципліна) додатково викладались 8 спеціальних курсів: теорія артилерії (60), тактика артилерії (24), правила стрільби (50), матеріальна частина артилерії (42), алгебра, геометрія, тригонометрія, механіка (загалом 90)[10, 1-3].

Характеризуючи майбутніх випускників Школи, М.Шаповал у своєму рапорті ч.1061 від 16 червня 1921 р. до 3-го генерал-квартирмейстера полковника В.Сігаріва відзначав, що «намічені до іменування старшинами[...] юнаки в своїй переважачій більшості належать до тих, котрі в ріжні часи проходили курси і ріжних юнацьких школах, числять за собою

2-3 роки перебування в юнацькому стані, а взагалі всі перебували на військовій службі по декількох років, практично во всіх родах військового життя та діяльності вправлені»[11, 2; 7, 111]. У цей час до випуску готувались юнаки пішого відділу (31 особа) і кінного (36 особа) відділу[7, 99зв.]. Термін їх навчання та іспити мали закінчитися 14 липня 1921 р., і вже наступного дня, на думку М.Шаповала, їх можна було іменувати старшинами.

Щоправда, дійсність внесла свої корективи – і цього дня юнаки завершили тільки курс навчання, а випускні іспити у них тривали ще два тижня. 28 липня 1921 р. був підписаний наказ про підвищення юнаків у перший старшинський ранг, проте він не був оголошений до 11 серпня – дня, коли до табору прибув Голова Директорії і Головний Отаман Військ УНР С.Петлюра, у присутності якого 30 юнаків пішого і 36 юнаків кінного відділів Школи були іменовані першим старшинським рангом Армії УНР – хорунжого[12, 11]. Цей день назавжди закарбувався у пам'яті молодих старшин, дехто з яких залишив про нього свої емоційні спогади[3, 16-18; 4, 9-18].

Сама Кам'янецька піша юнацька школа наказом Головної Команди Військ УНР № 2 від 27 липня 1921 р. була перейменована в (Державну) Спільну юнацьку школу (СЮШ)[13, 4]. А вже 4 серпня 1921 р. при СЮШ були утворені повторні курси для 70-ти старшин 1-ої Запорізької стрілецької дивізії (начальник – підполковник Мальцев, який у навчально-лекційних справах підлягав інспектору клас СЮШ)[8, 66, 69]. Це рішення засвідчило зростання авторитету СЮШ, хоча ідея підготовки старшин через дивізійні школи все ще знаходила своїх прихильників у частини генералітету Армії УНР. У цій ситуації С.Петлюра під час перебування у Вадовицях наголосив на важливості збільшення набору до Школи[7, 152], що дозволяло її командуванню впевненіше дивитись у майбутнє.

Цілком логічно, що після випуску постало питання про новий набір юнаків, причому генштаб плекав надії збільшити кількість юнацтва в Школі до 400 осіб[14, 11, 20], у зв'язку з чим повставала проблема поповнення лекторського складу СЮШ. Так само – влітку 1921 р. вступити до неї висловила своє бажання значна кількість молодого вояцтва: зі Стшалкова – 70, Ченстохова – 23, Александрова – 82 особи[14, 15-17зв.]. За деякий час до Юнацької Школи для складання вступних іспитів було відряджені 36 підстаршин і козаків 1-ї Запорізької і 26 вояків Окремої кінної дивізії (ОКД)[13, 4]. З огляду на те, що згадувані дивізії дислокувались в одному з СЮШ таборі, проблем із відрядженням на навчання до Школи майже не існувало. Між тим приїзд майбутніх слухачів СЮШ з інших таборів був ускладнений, бо в кожному окремому випадку це вимагало згоди польської влади.

Хоча вже невдовзі з'ясувалось, що не все гаразд і з юнаками зі складу ОКД, бо як йшлося у рапорті М.Шаповала до 3-го генерал-квартирмейстера (ч.2003 від 2 вересня 1921 р.), троє юнаків після виїзду особового складу згаданої ОКД на роботи самочинно залишили Школу та відбули разом зі своїми частинами поза табір[8, 70]. Це сталося внаслідок того, що командири частин не хотіли втрачати кращих молодих вояків, і вдавались до їх намовляння повертатись у свої полки. Зрозуміло, що останні дослухались до слів своїх старших начальників і залишали СЮШ, хоча це було тяжким порушенням військової дисципліни. Загалом так вчинило 12 юнаків, і лише троє з цього числа потім повернулись до Школи для навчання (рапорт М.Шаповала ч.2380 від 8 листопада 1921 р.)[14, 7зв.].

Ще однією – хоч і не головною – причиною залишення навчання цими дванадцятьма юнаками був й тяжкий продовольчий стан інтернованих у таборі (на роботах таборяни мали хоч і не великий, але стабільний заробіток). У серпні 1921 р. серед юнацтва Школи збільшилась кількість «виснажених фізично і запалих на здоровлю юнаків». Намагаючись підтримати юнаків у Вадовицях командування Школи звернулось до польської командатури з проханням про відведення окремого «бараку для реквалісцентів» (як це мало місце в Ланцуті), проте отримало категоричну відмову. В цій ситуації М.Шаповал зумів переконати у потребі надання допомоги Український Горожанський Комітет у Львові, який асигнував на цю мету 25 тис. м.п. Завдяки цьому внеску для потребуючих юнаків з 20 серпня ц.р. був організований підвечірок (зварене на натуральному молоці какао (300 гр.), одне-два яйця, порція мамалиги або товченої на маслі картоплі)[8, 67-67зв.; 7, 154-155зв.]. На жаль з вичерпанням цих коштів справа відживлення юнаків припинилась через відсутність у державній скарбниці коштів для цієї мети[8, 89].

Брак усього самого необхідного підштовхував частину юнаків (за прикладом інших таборян) до пошуків сезонної роботи поза табором, що вимагало тимчасового переривання навчання. Юнаки пропонували, аби така перерва настала для всіх курсантів – у свою чергу

польська влада висловлювала свою готовність використовувати юнаків на добре оплачуваних роботах. Але військовий міністр Уряду УНР не дав на це своєї згоди, пообіцявши натомість забезпечити Школу всім необхідним. Відтак Школа залишалась в таборі, коли майже всі інші таборяни виїхали, але жодних своїх обіцянок міністр так і не виконав, з огляду на що матеріальний стан юнацтва продовжував стрімко погіршуватись[9, 71зв.].

Попри це юнаки демонстрували більший рівень моральної витримки ніж дехто зі старшин СЮШ. Як йшлося в одному з недатованих рапортів М.Шаповала (кінець серпня 1921 р.), нещодавно обраний господарем Школи сотник Юрій Маллер (буковинець, німець за походженням) умисно заплутав усю фінансову звітність, а головне – припустився значних зловживань на власну користь (розтрата на суму 20 тис. м.п.). Він також намагався приховати це від командування Школи, для чого представив сфальшоване справоздання. З огляду на все це М.Шаповал наказав взяти сотника Ю.Маллера під арешт до гауптвахти СЮШ, але останній відмовився коритися наказам і «загрозив ужити фізичної оборони в случаї проби арештування його силою». Перебуваючи при цьому в старшинському приміщенні Школи, Ю.Маллер у присутності багатьох старшин «демонстративно зірвав свої українські відзнаки сотника із ковчир мундира і кинув [їх] на підлогу». Зрештою, його арешт було проведено польською вартою, після чого Ю.Маллера було поміщено до таборової гауптвахти, з якої він невдовзі втік[15, 56-56зв.].

Борючись з такими явищами М.Шаповал дбав про реноме СЮШ, тим більше, що в цей час до неї продовжувався набір майбутніх курсантів. Прагнення залучити до Школи якомога більше слухачів спонукало М.Шаповала розіслати до всіх таборів обіжників, в якому роз'яснив умови вступу до Школи на чотири відділи – піший, кінний, гарматний, інженерний. Вступники на піший і кінний відділи повинні були мати вищу початкову освіту (не менше 5-ти класів гімназії), на гарматний та інженерний відділи – повну закінчену середню освіту (т.зв. «матуру»). Для тих, хто не здобув вищої початкової освіти – у Школі існував підготовчий клас, після закінчення якого здійснювалось переведення до 1-ої класи Школи. У випадку відсутності підтверджуючих освіту документів – спеціальна комісія мала перевірити фактичний рівень знань вступника. Також були потрібними документи про відрядження для навчання, легітимація (посвідчення особи), медичне свідоцтво про стан здоров'я. Завдяки всім старанням М.Шаповала станом на 12 вересня 1921 р. у СЮШ навчався 251 юнак (142 – у пішому, 82 – у кінному, 27 – у гарматному відділах)[14, 9].

Але попри всі старання належне виконання юнаками навчальних планів у Вадовицях було ускладнене відсутністю достатньої кількості приміщень для занять, що змушувало М.Шаповала знову піднести питання про переведення Школи – на цей раз до Калішу. З огляду на заплановане польською владою скорочення кількості таборів інтернованих Військ УНР, і зокрема плани ліквідації Вадовиць, командування Армії УНР підтримало пропозицію М.Шаповала, після чого у жовтні 1921 р. відбувся її останній переїзд до Калішського табору.

Висновки. Отже, перебування особового складу Спільної Юнацької Школи у Вадовицях було позначено значними труднощами через надмірну скупченість вояцтва у бараках, що перешкоджало справі налагодження повноцінного навчання. Крім того, юнакам не було забезпечено достатнє харчування, що відповідно позначалось на їх фізичному стані. Постійний склад СЮШ у своїй переважній більшості гідно виконував свою місію, але і в його середовищі часом траплялись невідповідні люди, не достойні називатися старшинами Армії УНР.

Найголовнішим здобутком Школи в часі її перебування у Вадовицях було те, що в ній весь час продовжувалось навчання юнацтва, що дало можливість здійснити у Вадовицях перший (в часі інтернування) випуск молодих старшин, на якому був присутній Голова Директорії та Головний Отаман Військ УНР С.Петлюра. Приділення випускників Школи до частин інтернованої Армії УНР та заміщення ними відповідних посад дозволило поліпшити моральний стан армії, що було дуже важливо в умовах інтернування.

Список використаної літератури:

1. Мирович М. Спільна військова юнацька школа (короткий історичний начерк) / М.Мирович // Літопис Червоної Калини. – Львів, 1936. – № 2. – С.4-5.
2. Євтимович В. До історії Кам'янецької спільної юнацької школи / В.Євтимович // Літопис Червоної Калини. – Львів, 1936. – № 4. – С.4-5.
3. Буткевич Л. Спільна військова юнацька школа / Л.Буткевич // Тризуб. – Нью-Йорк, 1977. – Ч.81. – С.16-18.
4. Отрешко-Арський М. Военні школи армії УНР (Спільна Військова Школа – Спільна Юнацька Школа) / М.Отрешко-Арський // Тризуб. – Нью-Йорк, 1973. – Ч.71(квітень-травень-червень). – С.9-18.

5. Срібняк І. Обеззброєна, але нескорена: Інтернована Армія УНР у таборах Польщі й Румунії (1921-1924 рр.) / Ігор Срібняк. – Київ-Філядельфія: Вид-во ім. Олени Теліги, 1997. – 187 с.
6. Тинченко Я. Офіцерський корпус Армії Української Народної Республіки (1917–1921) / Ярослав Тинченко. – К.: Вид-во «Темпора», 2011. – Кн.2. – С.196-205.
7. ЦДАВО України, ф.2292, оп.2, спр.58.
8. ЦДАВО України, ф.2292, оп.2, спр.56.
9. ЦДАВО України, ф.1078, оп.2, спр.306.
10. ЦДАВО України, ф.1078, оп.2, спр.240.
11. ЦДАВО України, ф.1078, оп.2, спр.230.
12. ЦДАВО України, ф.1075, оп.1, спр.129.
13. ЦДАВО України, ф.1075, оп.2, спр.501.
14. ЦДАВО України, ф.1078, оп.2, спр.236.
15. ЦДАВО України, ф.2292, оп.2, спр.64.

References

1. Mirovich, M. (1936). Joint military youth school (short historical sketch). *Chronicle of the Red Kalina (Litopys Chervonoyi Kalyny)*, 2, 4-5. (in Ukr.)
2. Yevtemovych, V. (1936). In the history of Kamianets joint youth school. *Chronicle of the Red Kalina (Litopys Chervonoyi Kalyny)*, 4, 4-5. (in Ukr.)
3. Butkevich, L. (1977). Joint Military Youth School *Trident (Tryzub)*, 81, 16-18. (in Ukr.)
4. Орелько-Арську, М. (1973). Army Military Schools of the UNR (Joint Military School - Joint Junior School) *Trident (Tryzub)*, 71, 9-18. (in Ukr.)
5. Sribnyak, I. (1997). *Disarmed, but not overwhelmed: Interwar Army of the UNR in the camps of Poland and Romania (1921-1924)*. Kyiv-Philadelphia. (in Ukr.)
6. Tynchenko, Ya. (2011). *Officers Corps of the Army of the Ukrainian People's Republic (1917-1921)*. Kyiv. (in Ukr.)
7. Central State Archive of the Supreme Authorities and Governments of Ukraine (CSASAG of Ukraine), f.2292, op.2, f.58.
8. CSASAG of Ukraine, f.2292, op.2, f.56.
9. CSASAG of Ukraine, f.1078, op.2, f.306.
10. CSASAG of Ukraine, f.1078, op.2, f.240.
11. CSASAG of Ukraine, f.1078, op.2, f.230.
12. CSASAG of Ukraine, f.1075, op.1, f.129.
13. CSASAG of Ukraine, f.1075, op.2, f.501.
14. CSASAG of Ukraine, f.1078, op.2, f.236.
15. CSASAG of Ukraine, f.2292, op.2, f.64.

SRIBNYAK Ihor, Doctor of Historical Sciences, professor, Head of the Department of the World's History of the Faculty of History and Philosophy at Borys Grinchenko Kyiv University,
e-mail: i.sribniak@kubg.edu.ua

FEATURES OF FUNCTIONING OF THE JOINT YOUTH SCHOOL OF THE ARMY OF THE UPR IN MAY-OCTOBER 1921 DURING INTERNMENT IN POLAND («WIDOWICE DAY»)

Abstract. Introduction. The purpose of this article is the reconstruction of the camp everyday Joint youth school UNR Army camp in Wadowice in of 1921. The author applied the principle of historicism, which gave him an opportunity to rethink various aspects of everyday life internment camp soldiers Ukrainian People's Republic Army (UPR Army) and reach important generalizations.

The purpose. Thus it used problem-chronological and concrete historical methods, the combination of which allow fully implement the article stated purpose of the study.

Results. The main results of the study should include integral reproduction of certain aspects of domestic life and work of constant and variable composition of the Joint youth school of distinguishing such an important component of a service relationship with the senior command of the military school heads UPR Army. Within the perspective of the subject for further study might include areas: School activities in the second half of 1922 and until mid 1924, the content of professional training there, humanitarian assistance to young people by charitable organizations and those graduates who went to study in Czechoslovakia, M.Shapoval activities as head of the School and others.

Conclusion. The practical significance of the results achieved is that the article facts synthesized and conclusions can be used during the military-patriotic work in the armed forces of modern day Ukraine. This article is an original research, fully supported by the archival materials processed by the author in Central State Archive of higher authorities and management of Ukraine.

Key words: Key words: camp, interned, school, youth, officer, Wadowice, Ukrainian People's Republic Army, Poland.

Одержано редакцією 22.11.2017
Прийнято до публікації 30.11.2017